

Llengua Catalana i Literatura

La matèria de Llengua Catalana i Literatura manté al batxillerat una continuïtat amb l'etapa anterior, al mateix temps que té finalitats específiques d'acord amb els objectius d'aquesta etapa. Així, l'educació lingüística i literària ha de contribuir a la maduresa personal i intel·lectual dels joves; oferir els coneixements, les habilitats i les actituds que els permetin participar en la vida social i exercir la ciutadania democràtica de manera ètica i responsable, com també capacitar-los per accedir a la formació superior i al futur professional de manera competent.

L'objectiu de la matèria de Llengua Catalana i Literatura s'orienta tant a l'eficàcia comunicativa en la producció, recepció i interacció oral, escrita i multimodal, com a afavorir l'ús ètic del llenguatge que posi les paraules al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la construcció de vincles personals i socials basats en el respecte i la igualtat de drets de totes les persones. D'aquesta manera, la matèria contribueix a la progressió en el desenvolupament de totes les competències recollides en el perfil de sortida dels alumnes al final de l'educació bàsica.

Les competències específiques de Llengua Catalana i Literatura al batxillerat marquen una progressió respecte de les de l'educació secundària obligatòria, de les quals es parteix en aquesta nova etapa. L'aprofundiment respecte de l'etapa anterior consisteix en més consciència teòrica i metodològica per analitzar la realitat, com també en la mobilització d'un conjunt més gran de coneixements, articulats a través d'instruments d'anàlisi que ajudin a construir i a estructurar el coneixement explícit sobre els fenòmens lingüístics i literaris tractats. Es proposa també afavorir una aproximació àmplia a la cultura, que aprofundeixi en aquesta etapa en la relació contínua entre el passat i el present.

La primera de les competències específiques de la matèria aprofundeix en el reconeixement i valoració de la diversitat dialectal de la llengua catalana i de la valoració de la diversitat lingüística del món amb el propòsit d'afavorir actituds d'estima a les diversitats, combatre prejudicis i estereotips lingüístics i estimular la reflexió interlingüística. El segon grup de competències es refereix a la producció, comprensió i interacció oral i escrita i incorpora les formes de comunicació per mitjans digitals. Així, les competències segona i tercera es refereixen a la comunicació oral; la quarta, a la comprensió lectora i la cinquena, a l'expressió escrita. La competència sisena posa el focus en l'alfabetització informacional. La setena i la vuitena es reserven per a la lectura literària, tant autònoma com guiada a l'aula. La competència novena tracta de la reflexió sobre la llengua i els seus usos, mentre que la desena, relativa a l'ètica de la comunicació, és transversal a totes les altres.

El desenvolupament de les competències dels alumnes reclama a batxillerat una major atenció a textos acadèmics i dels mitjans de comunicació. Els textos acadèmics són els que construeixen la formació científica i humanística dels alumnes en l'etapa postobligatòria; els textos dels mitjans de comunicació, els que els posen en contacte amb la realitat social, política i cultural del món contemporani. Per això, el treball transdisciplinari és imprescindible perquè es puguin apropiat dels gèneres discursius propis de cada àrea de coneixement. Pel que fa a la competència literària, al batxillerat es pretén la confluència progressiva entre les modalitats de lectura guiada i lectura autònoma, tant pel que fa als respectius corpus com a les maneres de fruir-ne. El desenvolupament de l'educació lingüística i literària exigeix en aquesta etapa la capacitat d'abstracció i de sistematització més gran, com també el maneig d'un metallenguatge específic que permeti l'aproximació més reflexiva als usos orals i escrits.

Per a cada competència específica es formulen criteris d'avaluació que estableixen el nivell d'assoliment esperat a cada curs. Tenen un enfocament competencial clar i atenen tant als processos com als productes, la qual cosa necessita l'ús d'eines i instruments d'avaluació variats, amb capacitat diagnòstica i de millora. Atès l'enfocament inequívocament competencial de l'educació lingüística, la gradació entre tots dos cursos no s'estableix tant mitjançant la distribució diferenciada de sabers, sinó en funció de la major o menor complexitat dels textos, de les habilitats d'interpretació o de producció requerides, del metallenguatge necessari per a la reflexió sobre els usos, o el grau d'autonomia conferit als estudiants. D'aquí ve que tant els sabers bàsics com els

critèris d'avaluació siguin paral·lels en tots dos cursos i tinguin continuïtat evident amb els d'etapes precedents.

Els sabers bàsics s'organitzen en quatre blocs. El primer, «Les llengües i els seus parlants», aprofundeix en el reconeixement de la diversitat lingüística tot subratllant els fenòmens que es produeixen en el marc del contacte entre llengües. Aprofundeix també en la unitat de la llengua, malgrat les diferències entre varietats dialectals, sociolectes i registres, a fi de combatre de manera argumentada prejudicis i estereotips lingüístics. El segon bloc, «Comunicació», integra tots els sabers implicats en la comunicació oral i escrita, l'alfabetització informacional i mediàtica i els vertebrats entorn de la realització de tasques de producció, recepció i anàlisi crítica de textos. Posa especial atenció en la producció de textos acadèmics i en la recepció crítica de textos procedents dels mitjans de comunicació, com també en els processos de recerca que han d'acompanyar totes dues accions. El tercer bloc, «Educació literària», recull els sabers i experiències necessaris per consolidar l'hàbit lector i conformar la identitat lectora pròpia, desenvolupar habilitats d'interpretació de textos literaris, expressar valoracions argumentades sobre els textos i conèixer l'evolució, configuració i interrelació entre textos a través de la lectura en profunditat d'algunes obres rellevants de la literatura catalana. Convida al disseny, per a cada curs, d'itineraris lectors que seran objecte de lectura guiada a l'aula, que inscriguin els textos en el seu context de producció i en la tradició cultural, al mateix temps que estableixin ponts amb els contextos contemporanis de recepció. El quart bloc, «Reflexió sobre la llengua», proposa abordar l'aprenentatge sistemàtic de la gramàtica a través de processos d'indagació i establir la relació entre coneixement gramatical explícit i l'ús de la llengua, a partir de la reflexió i de la comunicació de conclusions amb el metallenguatge adequat.

Les situacions d'aprenentatge de la matèria de Llengua Catalana i Literatura han d'entrenar els alumnes en l'ús de les eines que els permetin respondre als reptes de la societat del segle XXI, que requereix persones cultes, crítiques i ben informades; capaces de fer un ús eficaç i ètic de les paraules; respectuoses envers les diferències; amb capacitat per adquirir informació i transformar-la en coneixement, per aprendre per si mateixes, col·laborar i treballar en equip; creatives i emprenedores i compromeses amb el desenvolupament sostenible, la defensa dels drets humans i la convivència igualitària, inclusiva, pacífica i democràtica.

La diversitat lingüística de la major part dels contextos escolars i la innegable necessitat de l'educació plurilingüe per a tots els alumnes convida al tractament integrat de les llengües com a millor via per estimular no tan sols la reflexió interlingüística, sinó també l'aproximació als usos socials reals, en els quals sovint s'han de fer servir simultàniament dues o més llengües.

Competències específiques

CE 1 Reconèixer, valorar i explicar la diversitat lingüística del món, les famílies de llengües i la seva evolució (naixement, vida i mort) i les polítiques que tenen a veure amb aquestes situacions; tot partint del fet de conèixer la situació lingüística a Europa i dels territoris que conformen el domini lingüístic de la llengua catalana.

La diversitat lingüística constitueix una característica fonamental de la nostra societat. A aquesta realitat, s'hi suma el fet que a les nostres aules hi conviuen joves que parlen llengües diferents de la llengua vehicular d'aprenentatge. Les classes de llengües han d'acollir aquesta diversitat lingüística tant per valorar els significats culturals que se'n deriven i evitar els prejudicis lingüístics, com per aprofundir en el coneixement del funcionament de les llengües i les seves varietats. El desenvolupament d'aquesta competència a l'aula va, per tant, molt més enllà de situar en un mapa les llengües del nostre país i els seus dialectes, o d'estudiar les raons històriques del plurilingüisme com a finalitat última de l'aprenentatge. Contràriament, aquest acostament ha de nodrir-se de l'anàlisi i el diàleg sobre textos orals, escrits i multimodals de caràcter social i cultural, que reflecteixin la pluralitat lingüística i dialectal. Els alumnes, a més, han d'aprendre a distingir els trets que obeeixen a la diversitat geogràfica de la llengua catalana, d'altres de relacionats amb el sociolecte o amb els diversos registres amb els quals un parlant s'adequa a diferents situacions comunicatives.

Finalment, s'ha de propiciar que tot l'aprenentatge es refermi en la comprensió crítica dels fenòmens que es produeixen en el marc del contacte entre llengües i de les conseqüències que puguin tenir sobre aquest tema els diferents models de convivència lingüística. Tot això amb la finalitat última de promoure l'exercici d'una ciutadania sensibilitzada, informada i compromesa amb els drets lingüístics individuals i col·lectius.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, CP2, CP3, CC1, CC2, CCEC1.

CE 2 Comprendre i interpretar textos orals i multimodals, amb especial atenció als textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, recollint el sentit general i la informació més rellevant, identificant el punt de vista i la intenció de l'emissor i valorant-ne la fiabilitat, la forma i el contingut, per construir coneixement, per formar-se opinió i per eixamplar les possibilitats de gaudi i oci.

Desenvolupar les estratègies de comprensió oral implica entendre la comunicació com un procés constant d'interpretació d'intencions en el qual entren en joc el coneixement compartit entre interlocutors i tots els elements contextuals i cotextuals que permeten anar més enllà del significat del text i interpretar-ne el sentit. La comprensió i interpretació de missatges orals requereix destreses específiques que han de ser objecte d'ensenyament i aprenentatge, des de les més bàsiques (anticipar el contingut, retenir informació rellevant en funció del propi objectiu, distingir entre fets i opinions o captar el sentit global i la relació entre les parts del discurs), a les més avançades (identificar la intenció de l'emissor; analitzar procediments retòrics; detectar fal·làcies argumentatives o valorar la fiabilitat, la forma i el contingut del text, entre d'altres).

L'atenció al desenvolupament d'estratègies de comprensió oral es desplaça en aquesta etapa a textos de caràcter acadèmic i dels mitjans de comunicació amb un grau d'especialització més gran. Això implica el contacte amb nous gèneres discursius, desplegar estratègies que permetin salvar la distància entre els coneixements previs i els requerits per a la comprensió del text, com també familiaritzar-se amb un lèxic caracteritzat per més abundància de tecnicismes, préstecs i estrangerismes. La incorporació de discursos orals que abordin temes de rellevància social, científica i cultural és essencial per preparar els alumnes tant per a la participació activa en la vida social com per al seu desenvolupament acadèmic i professional posterior.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CP2, STEM1, CD2, CD3, CPSAA4, CC3.

CE 3 Produir textos orals i multimodals, amb atenció preferent a textos de caràcter acadèmic, amb rigor, fluïdesa, coherència, cohesió, correcció i el registre adequat, ateses les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius i participar en interaccions orals amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per construir coneixement i establir vincles personals, com per intervenir de manera activa i informada en diferents contextos socials.

En aquesta etapa, es posarà atenció especial a situacions de caràcter públic, amb més distància social entre els interlocutors, que exigeixen usos lingüístics més elaborats, registres formals i un reconeixement de la importància de la comunicació no verbal. Les destreses vinculades a la producció oral de caràcter formal són essencials per al desenvolupament acadèmic i professional ulterior. Requereixen conèixer les claus dels gèneres discursius específics i dissenyar activitats competencials que incorporin de manera periòdica produccions orals a càrrec dels alumnes, sobre temes de rellevància ciutadana, científica o cultural, o vinculats als continguts curriculars. Aquestes seqüències didàctiques atendran de manera recursiva i col·laborativa a les successives fases del procés (planificació, producció, assaig i revisió) fins a arribar al producte final.

D'altra banda, un grau més gran de consciència lingüística en les interaccions orals és un requisit indispensable per participar de manera activa, compromesa i ètica en societats democràtiques.

Adequar els usos orals al propòsit comunicatiu i calibrar-ne els efectes en l'interlocutor és essencial per a una comunicació eficaç, basada en el respecte i la cura recíproca. Les classes de llengua han de procurar l'accés a contextos participatius propis dels àmbits social o educatiu, en què els alumnes puguin prendre la paraula i desenvolupar estratègies d'escolta activa, cooperació conversacional i cortesia lingüística. Les tecnologies de la informació i la comunicació proporcionen

nous formats per a la comunicació oral multimodal, síncrona o asíncrona i permeten enregistrar les produccions orals dels alumnes per a la seva difusió en contextos reals i la seva posterior anàlisi i revisió.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, CCL5, CP2, STEM1, CD2, CD3, CC2.

CE 4 Comprendre, interpretar i valorar textos escrits, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, amb especial atenció a textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, reconeixent el sentit global i les idees principals i secundàries, integrant la informació explícita i realitzant les inferències necessàries, identificant la intenció de l'emissor, reflexionant sobre el contingut i la forma i avaluant-ne la qualitat i la fiabilitat, per donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos i per construir coneixement.

L'atenció al desenvolupament d'estratègies de comprensió lectora es desplaça en aquesta etapa a textos de caràcter acadèmic amb un grau d'especialització, com també a textos dels mitjans de comunicació que aborden temes de rellevància social alta, científica i cultural. La lectura i interpretació de textos acadèmics implica el contacte amb nous gèneres discursius, el desplegament d'estratègies que permetin salvar la distància entre els coneixements previs i els aportats pel text, familiaritzar-se amb un lèxic sovint tècnic i amb abundant presència de préstecs i estrangerismes.

D'altra banda, la lectura, interpretació i valoració de textos periodístics pressuposa el coneixement de les claus contextuals que permeten conferir-los sentit i detectar-ne els biaixos ideològics. Si no és així, el lector queda limitat a la interpretació literal del que s'ha dit, incapaç de captar ironies, al·lusions o dobles sentits, o de calibrar la intenció comunicativa de l'autor. D'aquí es desprèn que el desenvolupament de la competència lectora al batxillerat impliqui incidir en la motivació, el compromís i les pràctiques de lectura, juntament amb el coneixement i ús de les estratègies que han de desplegar-se abans, durant i després de l'acte lector, atenent de manera especial al desenvolupament de l'agilitat en el maneig de fonts diverses que permeti compensar la falta dels coneixements previs requerits per un determinat text, com també garantir-ne la fiabilitat o aclarir la finalitat amb la qual s'ha escrit.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL3, CCL5, CP2, STEM4, CD1, CPSAA4, CC3.

CE 5 Produir textos escrits i multimodals coherents, cohesionats, adequats i correctes, amb atenció especial als gèneres discursius de l'àmbit acadèmic, per construir coneixement i respondre de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.

Saber escriure significa avui saber fer-ho en diferents suports i formats, molts dels quals de caràcter hipertextual i multimodal i requereix el coneixement i apropiació dels motlles en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives escrites pròpies dels diferents àmbits d'ús: els gèneres discursius. A batxillerat cobren especial rellevància els gèneres acadèmics (dissertacions, assaigs, informes o comentaris crítics, entre d'altres) que reclamen la integració de diferents mirades, camps del saber o disciplines. L'estudiant, per tant, ha de manejar amb fluïdesa l'alternança d'informació i opinió, tot consignant les fonts consultades i procurar mantenir una adequada claredat expositiva amb una certa vocació d'estil. Ha de prendre consciència, en definitiva, de la responsabilitat de formar part en la construcció col·lectiva de sentits, des dels punts de vista cultural i ètic.

La composició d'un text escrit ha tenir cura tant de la coherència, cohesió, correcció i adequació del registre, com de la propietat lèxica i la correcció gramatical i ortogràfica i també de la valoració de les alternatives disponibles per a l'ús d'un llenguatge inclusiu. Requereix també adoptar decisions sobre el to del discurs i la inscripció de les persones (emissor i destinataris). A més, resulta essencial posar la màxima atenció en el llenguatge i l'estil, per la qual cosa la vinculació entre la reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua i la seva projecció en els usos textuals resulta inseparable. D'aquí es desprèn que el procés d'ensenyament-aprenentatge de l'escriptura reclami una acurada i sostinguda intervenció a l'aula.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, CCL5, STEM1, CD2, CD3, CPSAA5, CC2.

CE 6 Selecció i contrastar informació procedent de diferents fonts, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i

desinformació i integrar-la i transformar-la en coneixement per comunicar-la, amb un punt de vista crític i personal però respectuós amb la propietat intel·lectual, especialment en el marc de la realització de treballs de recerca sobre temes del currículum o vinculats a les obres literàries llegides.

La producció, multiplicació i distribució de la informació és el principi constitutiu de les societats actuals, però l'accés a la informació no garanteix per si mateix el coneixement. Per això és imprescindible que els alumnes adquireixin habilitats i destreses per transformar la informació en coneixement, reconeixent quan es necessita, on cercar-la, com gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal i evidenciant una actitud ètica i responsable amb la propietat intel·lectual i amb la identitat digital. Es tracta d'una aposta per l'Alfabetització Mediàtica i Informacional (AMI) que implica la utilització responsable de les tecnologies, amb atenció especial a la detecció d'informacions esbiaixades o falses, l'avaluació constant de les fonts, els temps d'ús i l'autoregulació.

S'ha de procurar que els alumnes, individualment o de manera col·laborativa, consultin fonts d'informació variades en contextos socials o acadèmics per realitzar treballs o projectes de recerca, especialment sobre temes del currículum o de les obres literàries llegides. Aquests processos de recerca han de tendir a abordar autònomament la planificació, gestió i emmagatzematge de la informació per recuperar-la de forma òptima i del respecte a les convencions de presentació establertes (índex, organització en epígrafs, procediments de cita, notes a peu de pàgina, bibliografia i bibliografia web), al mateix temps que al desenvolupament de la creativitat i l'adequació al context en la difusió del seu nou aprenentatge. La biblioteca virtual o escolar i l'aula, com a espai creatiu d'aprenentatge, seran l'entorn ideal per adquirir aquesta competència.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL3, CD1, CD2, CD3, CD4, CPSAA4, CC2.

CE 7 Seleccionar i llegir de manera autònoma obres rellevants de la literatura contemporània com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que s'enriqueixi progressivament quant a diversitat, complexitat i qualitat de les obres i compartir experiències lectores per construir la identitat lectora pròpia i gaudir de la dimensió social de la lectura.

Desenvolupar aquesta competència implica avançar en la consolidació de l'autonomia i la construcció de la identitat lectora pròpia, dedicant un temps periòdic i constant a la lectura individual i propiciant moments de reflexió que permetin establir relacions entre els textos llegits.

Això suposa ampliar les formes de gaudi, la diversitat i la complexitat dels textos escollits —incloent el contacte amb formes literàries actuals impreses i digitals i amb pràctiques culturals emergents— i la capacitat d'expressar l'experiència lectora. Es tracta de fer un pas cap a un corpus de lectures autònomes menys vinculades a l'entreteniment i a la lectura argumental i més orientat cap a l'apreciació estètica de la literatura. En conseqüència, l'explicitació de judicis de valor sobre les obres es basarà en molts més elements, incloent la identificació de la intertextualitat entre els textos i incorporarà la indagació, lectura i producció d'assaig relacionat amb les obres llegides.

Aquesta competència contribueix a l'apropiació per part dels alumnes d'un saber literari i cultural que permet establir relacions entre les lectures guiades i les autònomes, indagar sobre les obres llegides, mobilitzar l'experiència lectora i cultural pròpia en la comprensió i interpretació dels textos, situar amb precisió els textos en el seu context de producció com també en les formes culturals en les quals s'inscriuen i entendre les funcions i els efectes de les diferents convencions a partir de les quals es construeixen les obres.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL4, CD3, CPSAA1.1, CCEC2, CCEC3.1, CCEC3.2.

CE 8 Llegir, interpretar i valorar obres rellevants de la literatura catalana, utilitzant un metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals per establir vincles entre textos diversos a fi de conformar un mapa cultural, eixamplar les possibilitats d'aprofitament de la literatura i crear textos d'intenció literària.

Aquesta competència té la funció de desenvolupar habilitats d'interpretació que permetin l'accés a obres rellevants del patrimoni literari, facilitin la verbalització d'un judici de valor argumentat sobre

les lectures i ajudin a construir un mapa cultural que conjugui horitzons universals i relacioni les obres literàries amb altres manifestacions artístiques. Per aconseguir un gaudi conscient i elaborat de la lectura, serà necessari establir itineraris formatius de progrés amb lectures guiades. Aquests itineraris han de permetre copsar el funcionament del fenomen literari, aprofundir en la noció d'historicitat i de jerarquia entre textos i sustentar l'aprenentatge en processos d'indagació i de construcció compartida de la interpretació de les obres.

No es tracta de pretendre abastar una història de la literatura de pretensions enciclopèdiques, sinó de seleccionar un nombre reduït d'obres que seran objecte de lectura guiada i compartida a l'aula. A fi d'afavorir la indagació entorn de l'evolució del fenomen literari i a la connexió entre obres, els títols triats seran acompanyats d'un conjunt de textos que ajudin a entendre'n tant la contextualització històrica i cultural, com el lloc en la tradició literària, la història de les seves interpretacions i el diàleg amb altres formes artístiques clàssiques i actuals. S'han de triar per a la lectura guiada i compartida a l'aula algunes obres rellevants del patrimoni literari, on s'ha d'incloure l'obra de dones escriptores. Aquestes obres han de mostrar elements rellevants de la construcció i funcionament de la literatura, de les relacions que s'estableixen amb altres textos, amb els valors ideològics i estètics del context de producció i amb la capacitat de donar sentit i explicar el nostre present.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL4, CC1, CCEC1, CCEC2, CCEC3.1, CCEC3.2, CCEC4.2.

CE 9 Consolidar i aprofundir en el coneixement explícit i sistemàtic sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i reflexionar de manera autònoma sobre les eleccions lingüístiques i discursives, amb la terminologia adequada, per desenvolupar la consciència lingüística, augmentar el repertori comunicatiu i millorar les destreses tant de producció oral i escrita com de recepció crítica.

Per tal que l'estudi sistemàtic de la llengua sigui útil, ha de promoure la competència metalingüística dels alumnes i s'ha de vincular amb els usos reals i contextualitzats propis dels parlants. La reflexió metalingüística ha de partir del coneixement intuïtiu dels alumnes com a usuaris de la llengua i establir ponts amb el coneixement sistemàtic d'aquesta, utilitzant per això la terminologia específica i integrant els nivells morfosintàctic, semàntic i pragmàtic en l'estudi de les formes lingüístiques.

Es tracta, per tant, d'abordar l'aprenentatge estructurat de la gramàtica a través de processos d'indagació, tot establint la relació entre coneixement gramatical explícit i ús de la llengua a partir de la reflexió i de l'elaboració de projectes de recerca reduïts. Per això cal partir de l'observació del significat i la funció que les formes lingüístiques adquireixen en el discurs, per arribar a la generalització i a la sistematització a partir de la manipulació d'enunciats, el contrast entre oracions, la formulació d'hipòtesis i de regles, l'ús de contraexemples o la connexió amb altres fenòmens lingüístics i comunicar els resultats amb el metallenguatge adequat. En definitiva, es tracta d'estimular la reflexió metalingüística i interlingüística perquè els alumnes puguin pensar i parlar sobre la llengua de manera que aquest coneixement reverteixi en una millora de les produccions pròpies i en una millor comprensió i interpretació crítica de les produccions alienes i, alhora, permeti construir de manera progressiva un coneixement explícit sobre com funciona el sistema lingüístic.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CP2, STEM1, STEM2, CPSAA5.

CE 10 Posar les pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, utilitzant un llenguatge no discriminatori i bandejant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir l'ús no tan sols eficaç sinó també ètic i democràtic del llenguatge.

Desenvolupar aquesta competència implica no tan sols que les persones siguin eficaces a l'hora de comunicar-se, sinó també que posin les paraules al servei d'uns objectius que no es desentenguin de la indefugible dimensió ètica de la comunicació.

En l'àmbit de la comunicació personal, l'educació lingüística ha d'ajudar a establir relacions interpersonals basades en l'empatia i el respecte, tot oferint eines per a l'escolta activa, la

comunicació assertiva, la deliberació argumentada i la resolució dialogada dels conflictes. Erradicar els usos discriminatoris i manipuladors del llenguatge, com també els abusos de poder a través de la paraula, és un imperatiu ètic. En els àmbits educatiu, social i professional, l'educació lingüística ha de capacitar per prendre la paraula en l'exercici una ciutadania activa i compromesa en la construcció de societats més equitatives, més democràtiques i més responsables en relació als grans desafiaments que com a humanitat tenim plantejats: la sostenibilitat del planeta, les diferents violències (inclosa la violència de gènere), les creixents desigualtats, etc.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, CP3, CD3, CPSAA3.1, CC1, CC2, CC3.

Llengua Catalana i Literatura I

criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb aclariments orientatius per desenvolupar-los.

CE 1 Reconèixer, valorar i explicar la diversitat lingüística del món, les famílies de llengües i la seva evolució (naixement, vida i mort) i les polítiques que tenen a veure amb aquestes situacions; tot partint del fet de conèixer la situació lingüística a Europa i dels territoris que conformen el domini lingüístic de la llengua catalana.

CA 1.1 Reconèixer, valorar i explicar la diversitat lingüística del món, les famílies de llengües i la seva evolució (naixement, vida i mort) i les polítiques que tenen a veure amb aquestes situacions, amb especial atenció a les del propi territori; tot partint del fet de conèixer la situació lingüística a Europa, Espanya i territoris que conformen el domini lingüístic de la llengua catalana, en manifestacions orals, escrites i multimodals.

- Conèixer la diversitat lingüística del món, les famílies lingüístiques i la seva evolució.
- Conèixer diferents models de gestió de la llengua en territoris plurilingües i identificar prejudicis i estereotips lingüístics que s'hi donen.
- Conèixer i valorar la situació dels territoris que conformen el domini lingüístic de la llengua catalana.

CA 1.2 Qüestionar i refutar prejudicis i estereotips lingüístics adoptant una actitud de respecte i valoració de la riquesa cultural, lingüística i dialectal, a partir de l'exploració i reflexió entorn dels fenòmens de contacte entre llengües, amb especial atenció al paper de les xarxes socials i els mitjans de comunicació i de la investigació sobre els drets lingüístics i diversos models de convivència entre llengües.

- Identificar, qüestionar i refutar prejudicis i estereotips lingüístics.
- Respectar i valorar la riquesa cultural lingüística i dialectal, a partir de l'observació i la reflexió de la diversitat lingüística de l'entorn.
- Explorar els fenòmens de contacte de llengües, amb atenció especial a les xarxes socials i als mitjans de comunicació.

CE 2 Comprendre i interpretar textos orals i multimodals, amb atenció especial als textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, recollint-ne el sentit general i la informació més rellevant, identificant el punt de vista i la intenció de l'emissor i valorant-ne la fiabilitat, la forma i el contingut, per construir coneixement, per formar-se opinió i per eixamplar les possibilitats de gaudi i oci.

CA 2.1 Identificar el sentit global, l'estructura, la informació rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor en textos orals i multimodals complexos propis de diferents àmbits, analitzant la interacció entre els diferents codis.

- Identificar el sentit global, l'estructura i la informació més rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor en textos orals i multimodals complexos.
- Analitzar la interacció entre els diferents codis en un missatge.

CA 2.2 Valorar la forma i el contingut de textos orals i multimodals complexos, avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.
- Valorar la forma i el contingut de textos orals i multimodals complexos.
- Avaluar la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat.
- Avaluar l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats en una producció oral.

CE 3 Produir textos orals i multimodals, amb atenció preferent a textos de caràcter acadèmic, amb rigor, fluïdesa, coherència, cohesió, correcció i el registre adequat, ateses les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius i participar en interaccions orals amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per construir coneixement i establir vincles personals, com per intervenir de manera activa i informada en diferents contextos socials.

CA 3.1 Realitzar exposicions i argumentacions orals formals amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès científic i cultural i de rellevància acadèmica i social, ajustant-se a les convencions pròpies de cada gènere discursiu i amb la fluïdesa, el rigor, la coherència i el registre adequat, en diferents suports i utilitzant de manera eficaç recursos verbals i no verbals.
- Fer exposicions i argumentacions orals formals amb diferent grau de planificació sobre temes de caire científic, cultural, social i acadèmic.
- Fer exposicions orals que s'ajustin a les convencions de cada gènere discursiu, amb coherència, cohesió i correcció i adequant-se a la situació comunicativa concreta.
- Utilitzar de manera eficaç els recursos verbals i no verbals propis de situacions orals.
CA 3.2 Participar de manera activa i adequada en interaccions orals (formals i informals) i en el treball en equip amb actituds d'escolta activa i estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.

CE 4 Comprendre, interpretar i valorar textos escrits, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, amb especial atenció a textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, reconeixent el sentit global i les idees principals i secundàries, integrant la informació explícita i realitzant les inferències necessàries, identificant la intenció de l'emissor, reflexionant sobre el contingut i la forma i avaluant-ne la qualitat i fiabilitat, per donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos i per construir coneixement.

CA 4.1 Identificar el sentit global, l'estructura, la informació rellevant i la intenció de l'emissor de textos escrits i multimodals especialitzats, amb especial atenció a textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, realitzant les inferències necessàries i amb diferents propòsits de lectura.
- Identificar el sentit global, l'estructura, la informació rellevant i la intenció de l'emissor de textos escrits i multimodals especialitzats amb especial atenció a textos acadèmics i dels mitjans de comunicació.
- Realitzar les inferències necessàries i amb diferents propòsits de lectura.
CA 4.2 Valorar la forma i el contingut de textos complexos avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.
- Valorar la forma i el contingut de textos complexos.
- Avaluar la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.

CE 5 Produir textos escrits i multimodals coherents, cohesionats, adequats i correctes, amb especial atenció als gèneres discursius de l'àmbit acadèmic, per construir coneixement i donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.

CA 5.1 Elaborar textos acadèmics coherents, cohesionats i amb el registre adequat sobre temes curriculars o d'interès social i cultural. L'elaboració ha d'anar precedida d'un procés de planificació que atengui la situació comunicativa, destinatari, propòsit i canal i d'un procés de redacció i revisió d'esborranys de manera individual o entre iguals, o mitjançant altres instruments de consulta.
- Elaborar textos acadèmics coherents, cohesionats i amb el registre adequat sobre temes curriculars o d'interès social i cultural.

- Planificar el text segons la situació comunicativa, el destinatari, el propòsit i el canal i de redacció.
- Revisar esborranys de manera individual o entre iguals, o mitjançant altres instruments de consulta.
CA 5.2 Incorporar procediments per enriquir els textos, atenent aspectes discursius, lingüístics i d'estil, amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.

CE 6 Seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació i integrar-la i transformar-la en coneixement per comunicar-la, amb un punt de vista crític i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual, especialment en el marc de la realització de treballs de recerca sobre temes del currículum o vinculats a les obres literàries llegides.

CA 6.1 Elaborar treballs de recerca de manera autònoma, en diferents suports, sobre temes curriculars d'interès cultural que impliquin localitzar, seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts; calibrar-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura; organitzar-la i integrar-la en esquemes propis; i reelaborar-la i comunicar-la de manera creativa, adoptant un punt de vista crític i respectuós amb la propietat intel·lectual.

- Elaborar treballs de recerca de manera autònoma, en diferents suports, sobre temes curriculars d'interès cultural que impliquin localitzar, seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts.
- Calibrar la fiabilitat i pertinència de les fonts en funció dels objectius de lectura.
- Organitzar la informació i integrar-la en esquemes propis.
- Reelaborar la informació i comunicar-la de manera creativa, adoptant un punt de vista crític i respectuós amb la propietat intel·lectual.

CA 6.2 Avaluar la veracitat de notícies i informacions, amb atenció especial a les xarxes socials i altres entorns digitals, seguint pautes d'anàlisi, contrast i verificació, fent ús de les eines adequades i mantenint una actitud crítica enfront dels possibles biaixos de la informació.

- Avaluar la veracitat de notícies i informacions, amb especial atenció a les xarxes socials i altres entorns digitals.
- Seguir pautes d'anàlisi, contrast i verificació en la recerca d'informació, fent ús de les eines adequades i mantenint una actitud crítica enfront dels possibles biaixos de la informació.

CE 7 Seleccionar i llegir de manera autònoma obres rellevants de la literatura contemporània com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que s'enriqueixi progressivament quant a diversitat, complexitat i qualitat de les obres i compartir experiències lectores per construir la pròpia identitat lectora i gaudir de la dimensió social de la lectura.

CA 7.1 Triar i llegir de manera autònoma obres rellevants de la literatura contemporània i deixar constància del progrés de l'itinerari lector i cultural personal mitjançant l'explicació argumentada dels criteris de selecció de les lectures, les formes d'accés a la cultura literària i l'experiència de lectura.

- Triar i llegir de manera autònoma obres rellevants de la literatura contemporània.
- Deixar constància del progrés de l'itinerari lector i cultural personal mitjançant l'explicació argumentada dels criteris de selecció de les lectures, les formes d'accés a la cultura literària i l'experiència de lectura.

CA 7.2 Compartir l'experiència lectora utilitzant el metallenguatge específic i elaborar una interpretació personal establint vincles argumentats amb altres obres i altres experiències artístiques i culturals.

- Compartir l'experiència lectora utilitzant un metallenguatge específic.
- Elaborar una interpretació personal establint vincles argumentats amb altres obres i altres experiències artístiques i culturals.

CE 8 Llegir, interpretar i valorar obres rellevants de la literatura catalana, utilitzant un metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals per establir vincles entre textos diversos a fi de conformar un mapa cultural, examplar les possibilitats d'aprofitament de la literatura i crear textos d'intenció literària.
CA 8.1 Explicar i argumentar la interpretació de les obres llegides mitjançant l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra i de les relacions externes del text amb el seu context social i històric i amb la tradició literària, utilitzant el metallenguatge específic i incorporant judicis de valor vinculats a l'apreciació estètica de les obres.
- Explicar i argumentar la interpretació de les obres llegides mitjançant l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra.
- Establir les relacions externes del text amb el seu context social i històric i amb la tradició literària.
- Utilitzar el metallenguatge específic en la interpretació d'obres literàries i incorporar judicis de valor vinculats a l'apreciació estètica.
CA 8.2 Desenvolupar projectes de recerca que es concretin en una exposició oral, un assaig o una presentació multimodal, establint vincles argumentats entre els clàssics de la literatura catalana objecte de lectura guiada i altres textos i manifestacions artístiques clàssiques o contemporànies, en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge, recursos expressius i valors ètics i estètics i explicitant la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.
- Desenvolupar projectes de recerca que es concretin en una exposició oral, un assaig o una presentació multimodal.
- Establir vincles argumentats entre els clàssics de la literatura catalana objecte de lectura guiada i altres textos i manifestacions artístiques clàssiques o contemporànies, en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge, recursos expressius i valors ètics i estètics.
- Explicitar la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.
CA 8.3 Crear textos personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'emprin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.

CE 9 Consolidar i aprofundir en el coneixement explícit i sistemàtic sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i reflexionar de manera autònoma sobre les eleccions lingüístiques i discursives, amb la terminologia adequada, per desenvolupar la consciència lingüística, augmentar el repertori comunicatiu i millorar les destreses tant de producció oral i escrita com de recepció crítica.
CA 9.1 Revisar els textos propis i fer propostes de millora argumentant els canvis a partir de la reflexió metalingüística i utilitzant un metallenguatge específic i identificar i esmenar problemes de comprensió lectora utilitzant els coneixements explícits sobre la llengua i el seu ús.
- Revisar els textos propis i fer propostes de millora.
- Argumentar els canvis a partir de la reflexió metalingüística i interlingüística.
- Utilitzar un metallenguatge específic en la revisió.
- Identificar i esmenar problemes de comprensió lectora utilitzant els coneixements explícits sobre la llengua i el seu ús.
CA 9.2 Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també els seus efectes en el receptor, utilitzant el coneixement explícit de la llengua i un metallenguatge específic.
- Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també els seus efectes en el receptor.
- Utilitzar el coneixement explícit de la llengua i un metallenguatge específic en l'anàlisi dels trets lingüístics escollits.
CA 9.3 Elaborar i presentar els resultats de petits projectes de recerca sobre aspectes rellevants del funcionament de la llengua, formulant hipòtesis i establint generalitzacions, utilitzant els conceptes i

la terminologia lingüística adequats i consultant de manera autònoma diccionaris, manuals i gramàtiques.

- Elaborar i presentar els resultats de petits projectes de recerca sobre aspectes rellevants del funcionament de la llengua.
- Formular hipòtesis i establir generalitzacions, utilitzant els conceptes i la terminologia lingüística adequats.
- Consultar de manera autònoma diccionaris, manuals i gramàtiques.

CE 10 Posar les pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, utilitzant un llenguatge no discriminatori i bandejant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús no tan sols eficaç sinó també ètic i democràtic del llenguatge.

CA 10.1 Identificar i bandejar els usos discriminatoris de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuals i discursius utilitzats, com també dels elements no verbals que regeixen la comunicació entre les persones.

CA 10.2. Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la cerca de consensos tant en l'àmbit personal com en els educatiu i social.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. LES LLENGÜES I ELS SEUS PARLANTS

- La diversitat lingüística al món. Les famílies lingüístiques i la seva evolució.
- Diferents models de polítiques lingüístiques en territoris plurilingües.
- Història de la llengua catalana. Origen i evolució. Situació de la llengua catalana dels orígens fins a l'actualitat.
- Els fenòmens de contacte entre llengües.

B. COMUNICACIÓ

Context

- Elements verbals i no verbals que intervenen en el procés de comunicació. Propòsit comunicatiu.
- Funcions del llenguatge.
- Adequació a la situació comunicativa.

Gèneres discursius

- Propietats textuals: adequació, coherència, cohesió i correcció.
- Gèneres discursius propis de l'àmbit educatiu: el text acadèmic.
- Gèneres discursius propis de l'àmbit social. textos periodístics: narració, exposició i argumentació. Mitjans de comunicació i xarxes socials.
- Gèneres literaris.

Processos

- Expressió oral. Adequació al nivell de formalitat requerit per la situació comunicativa. El registre estàndard. Trets discursius i lingüístics del discurs formal. Elements no verbals. Planificació i recerca d'informació, construcció del discurs i revisió. Transferència dels coneixements lingüístics (lèxics, gramaticals i fonètics) al discurs.
- Expressió escrita. Planificació: recerca i selecció d'informació; anàlisi, valoració, organització i síntesi de la informació. Redacció i revisió: transferència dels coneixements lingüístics (lèxics, gramaticals i ortogràfics) al text escrit.

- Comprensió oral. Sentit global del discurs. Parts del discurs i relació que mantenen. Usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal. Intenció comunicativa del parlant. Selecció de la informació rellevant.
- Comprensió escrita. Sentit global del text. Parts del text i relació que mantenen. Usos discriminatoris del llenguatge verbal i icònic. Publicitat i propaganda. Intenció comunicativa de l'emissor. Selecció de la informació rellevant. Interpretació del llenguatge en el seu context. Connotació, denotació, sentit figurat.
- Interacció oral en contextos formals. Ús propi i aliè de la paraula. Cooperació conversacional i cortesia lingüística.
- Interacció escrita.
- Mediació.
Reconeixement i ús discursiu dels elements lingüístics
- La modalitat. Formes lingüístiques per expressar la subjectivitat i l'objectivitat.
- Recursos lingüístics per adequar el registre a la situació comunicativa.
- Connectors, marcadors discursius i altres procediments lèxics, semàntics i gramaticals que contribueixen a la cohesió del text.
- Relacions entre formes verbals com a procediment de cohesió textual, amb atenció especial a l'ús dels temps verbals. Valor de les formes no personals.
- Correcció lingüística i revisió ortogràfica, gramatical i tipogràfica dels textos.
- Relació dels signes lingüístics amb el significat del text.

C. EDUCACIÓ LITERÀRIA

Lectura autònoma

- Selecció d'obres rellevants d'autors de la literatura catalana, europea i universal, amb assessorament.
- Participació activa en el circuit literari i lector, en activitats com ara trobades literàries amb autors d'obres llegides, sessions de narració oral, clubs de lectura, etc.
- Utilització autònoma de tot tipus de biblioteques, físiques i digitals.
- Accés a diferents experiències culturals: representacions teatrals, exposicions bibliogràfiques, etc.
- Expressió argumentada dels gustos lectors personals.
- Diversificació del corpus llegit, amb atenció als circuits comercials del llibre i distingint entre literatura canònica i literatura de consum, clàssics i <i>best-sellers</i> .

Lectura guiada

- Establiment de vincles entre la literatura catalana contemporània i altres disciplines artístiques.
- La literatura catalana des de l'edat mitjana fins al Romanticisme.
- Anàlisi i comentari del text literari: elements constitutius del gènere literari i sentit de l'obra literària, les relacions externes del text amb el seu context social, històric i amb la tradició literària.

D. REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA

- Diferències rellevants entre llengua oral i llengua escrita, amb especial atenció als elements sintàctics, lèxics i pragmàtics.
- Formació de paraules. Elements constitutius: lexema i morfemes.
- Categories gramaticals: tipus i ús.
- Sintaxi. Estructures sintàctiques simples i complexes. Relacions lògiques, gramaticals i semàntiques entre els elements d'una oració. Les funcions sintàctiques. Connectors com a

<p>element cohesionador del text i que hi aporta coherència. Elements de referència. Díctics. Ordre lògic dels elements de l'oració. Signes de puntuació.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Explicació del significat de paraules o expressions dins el context. Sinonímia, antonímia, paronímia, polisèmia, homonímia. Hiperonímia i hiponímia. Connotació i denotació. Elements discriminadors del llenguatge. Identificació dels elements lingüístics que comprometen la comprensió d'un text escrit o oral.

Llengua Catalana i Literatura II

Críteris d'avaluació

S'estableixen els críteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb aclariments orientatius per desenvolupar-los.

CE 1 Reconèixer, valorar i explicar la diversitat lingüística del món, les famílies de llengües i la seva evolució (naixement, vida i mort) i les polítiques que tenen a veure amb aquestes situacions; tot partint del fet de conèixer la situació lingüística a Europa i dels territoris que conformen el domini lingüístic de la llengua catalana.

CA 1.1 Reconèixer, valorar i explicar la diversitat lingüística del món, les famílies de llengües i la seva evolució (naixement, vida i mort) i les polítiques que tenen a veure amb aquestes situacions, amb especial atenció a les del propi territori; tot partint del fet de conèixer la situació lingüística a Europa, Espanya i territoris que conformen el domini lingüístic de la llengua catalana, en manifestacions orals, escrites i multimodals.

- Conèixer la variació lingüística de la llengua (geolectes, cronolectes i registres).

- Conèixer, analitzar i valorar la situació lingüística als territoris de parla catalana.

CA 1.2 Qüestionar i refutar prejudicis i estereotips lingüístics adoptant una actitud de respecte i valoració de la riquesa cultural, lingüística i dialectal, a partir de l'exploració i reflexió entorn dels fenòmens de contacte entre llengües, amb especial atenció al paper de les xarxes socials i els mitjans de comunicació i de la investigació sobre els drets lingüístics i diversos models de convivència entre llengües.

- Conèixer diferents models de gestió de la llengua en territoris plurilingües i identificar prejudicis i estereotips lingüístics que s'hi donen.

CE 2 Comprendre i interpretar textos orals i multimodals, amb especial atenció als textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, recollint-ne el sentit general i la informació més rellevant, identificant el punt de vista i la intenció de l'emissor i valorant-ne la fiabilitat, la forma i el contingut, per construir coneixement, per formar-se opinió i per eixamplar les possibilitats de gaudi i oci.

CA 2.1 Identificar el sentit global, l'estructura, la informació rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor en textos orals i multimodals complexos propis de diferents àmbits, analitzant la interacció entre els diferents codis.

- Identificar el sentit global, l'estructura, la informació rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor en textos orals i multimodals especialitzats propis de diferents àmbits.

- Analitzar la interacció entre els diferents codis.

CA 2.2 Valorar la forma i el contingut de textos orals i multimodals complexos, avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.

- Valorar la forma i el contingut de textos orals i multimodals especialitzats.

- Avaluat la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.

CE 3 Produir textos orals i multimodals, amb atenció preferent a textos de caràcter acadèmic, amb rigor, fluïdesa, coherència, cohesió, correcció i el registre adequat, ateses les

convencions pròpies dels diferents gèneres discursius i participar en interaccions orals amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per construir coneixement i establir vincles personals, com per intervenir de manera activa i informada en diferents contextos socials.

CA 3.1 Realitzar exposicions i argumentacions orals formals amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès científic i cultural i de rellevància acadèmica i social, ajustant-se a les convencions pròpies de cada gènere discursiu i amb la fluïdesa, el rigor, la coherència i el registre adequat, en diferents suports i utilitzant de manera eficaç recursos verbals i no verbals.

- Realitzar exposicions i argumentacions orals formals extenses en què es recullin diferents punts de vista, amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès científic i cultural i de rellevància acadèmica i social.
- Ajustar-se a les convencions pròpies de cada gènere discursiu amb fluïdesa, rigor, coherència, cohesió, correcció i el registre adequat en diferents suports.
- Emprar de manera eficaç recursos verbals i no verbals.

CA 3.2 Participar de manera activa i adequada en interaccions orals (formals i informals) i en el treball en equip amb actituds d'escolta activa i estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.

CE 4 Comprendre, interpretar i valorar textos escrits, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, amb especial atenció a textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, reconeixent el sentit global i les idees principals i secundàries, integrant la informació explícita i realitzant les inferències necessàries, identificant la intenció de l'emissor, reflexionant sobre el contingut i la forma i avaluant-ne la qualitat i fiabilitat, per donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos i per construir coneixement.

CA 4.1 Identificar el sentit global, l'estructura, la informació rellevant i la intenció de l'emissor de textos escrits i multimodals especialitzats, amb especial atenció a textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, realitzant les inferències necessàries i amb diferents propòsits de lectura.

- Identificar el sentit global, l'estructura, la informació rellevant i la intenció de l'emissor de textos escrits i multimodals especialitzats, amb especial atenció a textos acadèmics i dels mitjans de comunicació.
- Realitzar les inferències necessàries i amb diferents propòsits de lectura.

CA 4.2 Valorar la forma i el contingut de textos complexos avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.

- Valorar críticament el contingut i la forma de textos especialitzats.
- Avaluat la qualitat i la fiabilitat dels textos escrits, com també l'eficàcia dels procediments lingüístics emprats.

CE 5 Produir textos escrits i multimodals coherents, cohesionats, adequats i correctes, amb especial atenció als gèneres discursius de l'àmbit acadèmic, per construir coneixement i donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.

CA 5.1 Elaborar textos acadèmics coherents, cohesionats i amb el registre adequat sobre temes curriculars o d'interès social i cultural. L'elaboració ha d'anar precedida d'un procés de planificació que atengui la situació comunicativa, destinatari, propòsit i canal i d'un procés de redacció i revisió d'esborranys de manera individual o entre iguals, o mitjançant altres instruments de consulta.

- Elaborar textos acadèmics coherents, cohesionats i amb el registre adequat al voltant de temes curriculars o d'interès social i cultural.
- Planificar el text segons la situació comunicativa, el destinatari, el propòsit i el canal.
- Revisar esborranys entre iguals o utilitzant altres instruments de consulta.

CA 5.2 Incorporar procediments per enriquir els textos, atenent aspectes discursius, lingüístics i d'estil, amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.

CE 6 Seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació i integrar-la i transformar-la en coneixement per comunicar-la, amb un punt de

vista crític i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual, especialment en el marc de la realització de treballs de recerca sobre temes del currículum o vinculats a les obres literàries llegides.

CA 6.1 Elaborar treballs de recerca de manera autònoma, en diferents suports, sobre temes curriculars d'interès cultural que impliquin localitzar, seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts; calibrar-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura; organitzar-la i integrar-la en esquemes propis; i reelaborar-la i comunicar-la de manera creativa, adoptant un punt de vista crític i respectuós amb la propietat intel·lectual.

- Elaborar treballs de recerca de manera autònoma, en diferents suports, sobre diversos temes d'interès acadèmic, personal o social que impliquin localitzar, seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts.
- Gestionar l'emmagatzematge i la recuperació de la informació recollida en diferents fonts.
- Avaluar la fiabilitat i la pertinència de la informació recollida.
- Organitzar la informació i integrar-la en esquemes propis.
- Reelaborar la informació i comunicar-la de manera creativa, adoptant un punt de vista crític i respectuós amb la propietat intel·lectual.

CA 6.2 Avaluar la veracitat de notícies i informacions, amb especial atenció a les xarxes socials i altres entorns digitals, seguint pautes d'anàlisi, contrast i verificació, fent ús de les eines adequades i mantenint una actitud crítica enfront dels possibles biaixos de la informació.

- Avaluar la veracitat de notícies i informacions, amb especial atenció a les xarxes socials i altres entorns digitals.
- Seguir pautes d'anàlisi, contrast i verificació, fent ús de les eines adequades i mantenint una actitud crítica enfront dels possibles biaixos de la informació.

CE 7 Seleccionar i llegir de manera autònoma obres rellevants de la literatura contemporània com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que s'enriqueixi progressivament quant a diversitat, complexitat i qualitat de les obres i compartir experiències lectores per construir la pròpia identitat lectora i gaudir de la dimensió social de la lectura.

CA 7.1 Triar i llegir de manera autònoma obres rellevants de la literatura contemporània i deixar constància del progrés de l'itinerari lector i cultural personal mitjançant l'explicació argumentada dels criteris de selecció de les lectures, les formes d'accés a la cultura literària i de l'experiència de lectura.

- Triar i llegir de manera autònoma obres rellevants que es relacionin amb les propostes de lectura guiada, incloent assaig literari i obres actuals que estableixin connexions amb la tradició.
- Deixar constància del progrés del propi itinerari lector i cultural mitjançant l'explicació argumentada dels criteris de selecció de les lectures, les formes d'accés a la cultura literària i de l'experiència de lectura.

CA 7.2 Compartir l'experiència lectora utilitzant un metallenguatge específic i elaborar una interpretació personal establint vincles argumentats amb altres obres i altres experiències artístiques i culturals.

- Compartir l'experiència lectora utilitzant el metallenguatge específic.
- Elaborar la interpretació personal establint vincles argumentats amb altres obres i altres experiències artístiques i culturals.

CE 8 Llegir, interpretar i valorar obres rellevants de la literatura catalana, utilitzant el metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals per establir vincles entre textos diversos a fi de conformar un mapa cultural, eixamplar les possibilitats d'aprofitament de la literatura i crear textos d'intenció literària.

CA 8.1 Explicar i argumentar la interpretació de les obres llegides mitjançant l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra i de les relacions externes del text

amb el seu context social i històric i amb la tradició literària, utilitzant el metallenguatge específic i incorporant judicis de valor vinculats a l'apreciació estètica de les obres.
- Explicar i argumentar la interpretació de les obres llegides a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels elements constitutius amb el sentit de l'obra i de les relacions externes del text amb el seu context social i històric i amb la tradició literària.
- Utilitzar el metallenguatge específic en la interpretació d'obres literàries llegides.
- Emetre judicis de valor vinculats a l'apreciació estètica de les obres.
CA 8.2 Desenvolupar projectes de recerca que es concretin en una exposició oral, un assaig o una presentació multimodal, establint vincles argumentats entre els clàssics de la literatura catalana objecte de lectura guiada i altres textos i manifestacions artístiques clàssiques o contemporànies, en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge, recursos expressius i valors ètics i estètics i explicitant la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.
- Desenvolupar projectes de recerca que es concretin en una exposició oral, un assaig o una presentació multimodal.
- Analitzar i comentar obres o fragments de la literatura catalana des del darrer quart del segle XIX fins a l'actualitat a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra i de les relacions del text amb el context social i històric i amb la tradició literària.
- Explicar l'opinió personal argumentada sobre la lectura.
CA 8.3 Crear textos personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'emprin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.

CE 9 Consolidar i aprofundir en el coneixement explícit i sistemàtic sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i reflexionar de manera autònoma sobre les eleccions lingüístiques i discursives, amb la terminologia adequada, per desenvolupar la consciència lingüística, augmentar el repertori comunicatiu i millorar les destreses tant de producció oral i escrita com de recepció crítica.
CA 9.1 Revisar els textos propis i fer propostes de millora argumentant els canvis a partir de la reflexió metalingüística i utilitzant el metallenguatge específic i identificar i esmenar problemes de comprensió lectora utilitzant els coneixements explícits sobre la llengua i el seu ús.
- Revisar els textos propis i fer propostes de millora.
- Argumentar els canvis a partir de la reflexió metalingüística i interlingüística i amb el metallenguatge específic.
- Identificar i esmenar problemes de comprensió lectora utilitzant els coneixements explícits sobre la llengua i el seu ús.
CA 9.2 Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també els seus efectes en el receptor, utilitzant el coneixement explícit de la llengua i un metallenguatge específic.
- Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també els seus efectes en el receptor.
- Utilitzar el coneixement explícit de la llengua i un metallenguatge específic en l'anàlisi dels trets lingüístics escollits.
CA 9.3 Elaborar i presentar els resultats de projectes de recerca reduïts sobre aspectes rellevants del funcionament de la llengua, formulant hipòtesis i establint generalitzacions, utilitzant els conceptes i la terminologia lingüística adequada i consultant de manera autònoma diccionaris, manuals i gramàtiques.
- Elaborar i presentar els resultats de projectes de recerca reduïts sobre aspectes rellevants del funcionament de la llengua.
- Formular hipòtesis i establir generalitzacions, utilitzant els conceptes i la terminologia lingüística adequada.

- Consultar de manera autònoma diccionaris, manuals i gramàtiques.

CE 10 Posar les pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, utilitzant un llenguatge no discriminatori i bandejant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús no tan sols eficaç sinó també ètic i democràtic del llenguatge.

CA 10.1 Identificar i bandejar els usos discriminatoris de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuais i discursius utilitzats, com també dels elements no verbals que regeixen la comunicació entre les persones.

CA 10.2 Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la cerca de consensos tant en l'àmbit personal com en l'educatiu i el social.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. LES LENGÜES I ELS SEUS PARLANTS
- La variació lingüística: geolectes, cronolectes, sociolectes i registres.
- Llengües en contacte: bilingüisme, diglòssia; interferència i interposició lingüística.
- Llengües subordinades i llengües dominants.
- Normalització i substitució.
- Diferents models de polítiques lingüístiques en territoris plurilingües. Models de planificació lingüística.
- Drets lingüístics a les Illes Balears.
- Prejudicis i estereotips lingüístics.
- Explicació dels conceptes de norma culta/estàndard, atenent la seva utilitat i la seva diversitat en la llengua catalana.

B. COMUNICACIÓ
Context
- Elements verbals i no verbals que intervenen en el procés de comunicació. Propòsit comunicatiu.
- Funcions del llenguatge. Modalitats textuais.
- Adequació a la situació comunicativa.
Gèneres discursius
- Propietats textuais: adequació, coherència, cohesió i correcció.
- Gèneres discursius propis de l'àmbit educatiu: el text acadèmic.
- Gèneres discursius propis de l'àmbit social. textos periodístics: narració, exposició i argumentació. Mitjans de comunicació i xarxes socials.
- Gèneres literaris.
Processos
- Expressió oral. Adequació al nivell de formalitat requerit per la situació comunicativa. El registre estàndard. Trets discursius i lingüístics del discurs formal. Elements no verbals. Planificació i recerca d'informació, construcció del discurs i revisió. Transferència dels coneixements lingüístics (lèxics, gramaticals i fonètics) al discurs.
- Expressió escrita. Planificació: recerca i selecció d'informació; anàlisi, valoració, organització i síntesi de la informació. Redacció i revisió: transferència dels coneixements lingüístics (lèxics, gramaticals i ortogràfics) al text escrit.

- Comprensió oral. Sentit global del discurs. Parts del discurs i relació que mantenen. Usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal. Intenció comunicativa del parlant. Selecció de la informació rellevant.
- Comprensió escrita. Sentit global del text. Parts del text i relació que mantenen. Usos discriminatoris del llenguatge verbal i icònic. Publicitat i propaganda. Intenció comunicativa de l'emissor. Selecció de la informació rellevant. Interpretació del llenguatge en el seu context. Connotació, denotació, sentit figurat.
- Interacció oral en contextos formals. Ús propi i aliè de la paraula. Cooperació conversacional i cortesia lingüística.
- Interacció escrita.
- Mediació.
Reconeixement i ús discursiu dels elements lingüístics
- La modalitat. Formes lingüístiques per a l'expressió de la subjectivitat i de l'objectivitat.
- Recursos lingüístics per adequar el registre a la situació comunicativa.
- Connectors, marcadors discursius i altres procediments lèxics, semàntics i gramaticals que contribueixen a la cohesió del text.
- Relacions entre formes verbals com a procediment de cohesió textual, amb especial atenció a l'ús dels temps verbals. Valor de les formes no personals.
- Correcció lingüística i revisió ortogràfica, gramatical i tipogràfica dels textos.
- Relació dels signes lingüístics amb el significat del text.

C. EDUCACIÓ LITERÀRIA

Lectura autònoma

- Selecció d'obres rellevants d'autors de la literatura catalana, europea i universal, amb assessorament.
- Participació activa en el circuit literari i lector, en activitats com ara encontres literaris amb autors d'obres llegides, sessions de narració oral, clubs de lectura, etc.
- Utilització autònoma de tot tipus de biblioteques, físiques i digitals.
- Accés a diferents experiències culturals: representacions teatrals, exposicions bibliogràfiques, etc.
- Expressió argumentada dels gustos lectors personals.
- Diversificació del corpus llegit, amb atenció als circuits comercials del llibre i distingint entre literatura canònica i literatura de consum, clàssics i <i>best-sellers</i> .

Lectura guiada

- La literatura catalana des del modernisme fins a l'actualitat.
- Lectura i interpretació d'obres completes o fragments rellevants de la literatura catalana des del modernisme fins a l'actualitat.
- Anàlisi i comentari de textos literaris des del modernisme fins a l'actualitat: elements constitutius del gènere literari i sentit de l'obra literària, les relacions externes del text amb el seu context social, històric i amb la tradició literària.

D. REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA

- Diferències rellevants entre llengua oral i llengua escrita, amb especial atenció als elements sintàctics, lèxics i pragmàtics.
- Procediments de formació de paraules: derivació, composició, parasíntesi, sigles i acrònims.
- Categories gramaticals: tipus i ús.
- Sintaxi. Relacions lògiques, gramaticals i semàntiques entre els elements d'una oració. Les funcions sintàctiques. Connectors com a element cohesionador del text i que hi aporta

coherència. Elements de referència. Els díctics. Ordre lògic dels elements de l'oració. Signes de puntuació.
- Explicació del significat de paraules o expressions dins el context. Sinonímia, antonímia, paronímia, polisèmia, homonímia. Hiperonímia i hiponímia.
- Connotació i denotació.
- Elements discriminators del llenguatge.
- Identificació dels elements lingüístics que comprometen la comprensió d'un text escrit o oral.
- Propostes de millora i enriquiment d'un text escrit o oral.